



De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2025 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf de onderbouw van het basisonderwijs tot en met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

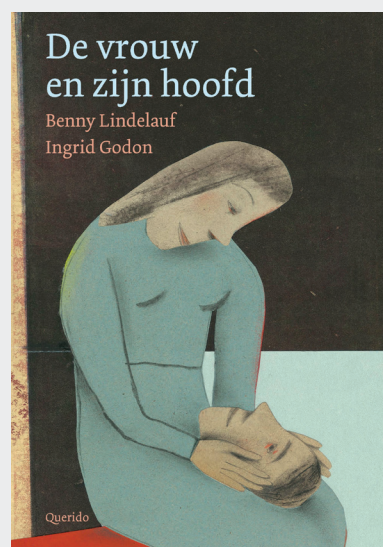
## LESTIPS

### VOOR DE BOVENBOUW VAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het prentenboek *De vrouw en zijn hoofd* van Benny Lindelauf & Ingrid Godon (Uitgeverij Querido), een boek dat geschikt is voor jongeren vanaf 15 jaar.

#### Thema's in dit boek

- loslaten & accepteren
- lichaam & geest
- liefde
- ziekte & verval
- identiteit
- surrealisme
- sprookjes



#### Uit het juryrapport

"Dit tedere samenspel tussen woord en beeld mag met recht een kunstwerk genoemd worden. De krachtige kleurvlakken, robuuste figuren en tedere lijnen uit de poëtische illustraties van Ingrid Godon versterken het licht absurde en tegelijk liefdevolle verhaal over een oudere man en vrouw die elkaar - letterlijk - steeds meer aanvullen. Benny Lindelauf vertelt met sterke beelden en rake observaties. De lichtheid en liefdevolle ondertoon overtuigen de jury dat ook fictie die de grenzen tussen generaties openbreekt, een breed publiek verdient."

#### *De vrouw en zijn hoofd*

Een vrouw en een man gaan naar de dokter waar ze te horen krijgen dat de levensdagen van de man geteld zijn. Ze besluiten tot een rigoureuze oplossing en de vrouw komt thuis met alleen nog het hoofd van de man, want dat was nog prima in orde. Zo leven ze samen verder en genieten van elkaar en de natuur. Tot op een dag het hoofd van de vrouw niet meer goed functioneert. Wat nu?

Deze novelle, uitgevoerd als een prentenboek met collage-achtige illustraties, laat de lezer nadenken over loslaten en accepteren. 'Het is wat het is' loopt als een mantra door het verhaal, 'een tijdloos en troostrijk sprookje'.

# HOOFD EN LIJF

## VISUALISEREN

## VERBEELDING

### Voorlezen

Lees het verhaal voor zonder de titel te noemen en zonder de illustraties te laten zien.

### Collage maken

Laat de leerlingen uit tijdschriften hoofden, lijven, armen en benen van mensen uitknippen. Deze verzamel je gesorteerd in 4 verschillende bakken. Leerlingen kiezen vervolgens individueel uit de bakken lichaamsdelen uit. Hiermee gaan ze de tekst verbeelden, passend bij het absurdistische gegeven van het verhaal. Ze lichten er een bepaalde scène uit en maken hierover een collage, die ze op wat dikker papier plakken (zie ook de TIP hiernaast). Laat ze het fragment waar hun collage betrekking op heeft erbij schrijven.

### Titel

Laat de leerlingen in drietallen elkaars werk bekijken en samen bespreken wat ze een passende titel voor de gehele tekst vinden.

### Tekst en beeld

Zet de titels die bedacht zijn op het bord. Bekijk tenslotte samen het prentenboek. Welke overeenkomsten en verschillen nemen de leerlingen waar met hun eigen werk? Bespreek dit klassikaal.

**TIP:** Laat ter inspiratie wat ander werk van illustrator Ingrid Godon zien en voor het maken van een collage van (surrealistische) mensfiguren kun je kijken naar het werk van collagemaker Annet Scholten.

## ACHTERGRONDINFO

### Werken aan het vergroten van tekstbegrip & literaire competentie

#### *Dialogisch lezen*

Het lezen van proza leent zich voor het ontwikkelen van inzicht in jezelf en anderen. Marloes Schrijvers (2019) heeft een aanpak ontwikkeld voor dialogisch literatuuronderwijs. Daarbij onderzoeken leerlingen eerst in een interne dialoog met zichzelf wat ze van een tekst vinden. Daarna wisselen ze hun gedachten uit met anderen om tot diepere inzichten te komen. Voorwaarde voor deze aanpak is dat er sprake is van sociaal-morele thema's.

#### *Sprookjes*

Een sprookje is een genre dat al heel oud is en zijn oorsprong kent in de orale vertelcultuur. Kenmerkend voor sprookjes is dat het verhaal zich in een onbestemde tijd en ruimte afspeelt, er een vermenging is tussen realiteit en fantasie en de zinsbouw en de structuur eenvoudig zijn. De personages zijn vaak eenduidig, het goede overwint en er wordt vaak gebruik gemaakt van herhalingen (DBNL). In moderne sprookjes wordt er gespeeld met deze elementen, zoals in *De vrouw en zijn hoofd*.

# HET IS WAT HET IS

## DE DIALOOG

### INZICHT

#### Interne dialoog

Laat leerlingen individueel het boek door-nemen en hierbij alles noteren waar ze vra-gen over hebben. Geef aan dat dit dingen zijn die ze willen weten, die ze interessant, vreemd, raar, raadselachtig, onbegrijpelijk, onduidelijk of verbazingwekkend vinden. Laat ze deze vragen opschrijven.

#### Belangrijke vraag

Laat leerlingen in groepjes van 4 hun vragen uitwisselen met elkaar. Welke vraag vinden ze belangrijk om over in gesprek te gaan? Deze vraag noteren ze op een vel papier.

#### Externe dialoog

Laat groepjes hun belangrijkste vraag on-derling uitwisselen. Over de vraag van een ander groepje gaan ze in gesprek. Hoe denken ze hierover? Wat viel ze hier zelf over op? Kunnen ze in tekst of beeld bewij-zen vinden voor hun mening?

Leg uit dat ze het niet met elkaar eens hoe-ven te worden, maar dat het belangrijk is dat ieder kan beargumenteren waarom iets gezegd wordt op basis van elementen in het verhaal.

#### Nabespreken

Vraag aan de leerlingen of ze na dit gesprek anders over het verhaal zijn gaan denken dan toen ze het zelf hadden gelezen.

# EN ZE LEEFDEN NOG...

## EEN GENRE VERKENNEN

### VERDIEPING

#### Wat is een sprookje

Op de achterkant van het boek staat ver-meld dat het verhaal een 'tijdloos en troostrijk sprookje' is. Bespreek met de leer-lingen wat zij verstaan onder een sprookje. Welke kenmerken kennen zij?

#### Onderzoek

Laat de leerlingen in tweetallen op internet op zoek gaan naar kenmerken van sprook-jes. Wijs ze op het belang van een juiste bron kiezen. Ze vergelijken het verhaal met de kenmerken die ze gevonden hebben. Wat maakt het wel een sprookje en wat niet? Wat vinden ze er zelf van?

#### Betoog

De leerlingen schrijven in de tweetallen een betoog waarin ze beargumenteren waarom *De vrouw en het hoofd* wel of geen sprook-je is. Ze gebruiken hiervoor 3 argumenten en zetten hier een tegenargument tegen-over (dat ze weerleggen).

Laat ze hun betoog goed opbouwen met:

- een **inleiding** waarin ze uitleggen of ze het verhaal een sprookje vinden;
- een **middenstuk** waarin ze eerst hun te-genargument noemen en dat weerleg-gen en dan hun 3 argumenten noemen met een voorbeeld;
- een **slot** met een conclusie en eventueel een originele uitsmijter.

## MEER LEZEN?

### Sprookjesachtige verhalen van Benny Lindelauf

- *Hele verhalen voor een halve soldaat* (2020) Benny Lindelauf & Ludwig Volbeda, Uitgeverij Querido.  
Woutertje Pieterse Prijs 2021
- *Hoe Tortot zijn vissenhart verloor* (2016) Benny Lindelauf & Ludwig Volbeda, Uitgeverij Querido.

### Filosofische verhalen met illustraties van Ingrid Godon

- *De wegen* (2024) Paul Verrept & Ingrid Godon, Uitgeverij De Eenhoorn.
- *Ik en mijzelf* (2019) Toon Tellegen & Ingrid Godon, Uitgeverij Lannoo.

### Bronnen

- Janssen, Tanja (2015) *Nederland leest in de klas. Korte verhalen lezen en interpreteren. Docentenhandleiding.* Amsterdam: CPNB/Stichting Lezen.
- Schrijvers, Marloes (2019) *Inzicht in jezelf en anderen ontwikkelen in literatuurlessen: een ontwerphandleiding.* Amsterdam: Stichting Lezen.
- Website over Benny Lindelauf  
<http://www.bennyvindelauf.com/>
- Website over Ingrid Godon  
<https://ingridgodon.be/nl/>
- Collages maken  
<https://annetscholten.nl/>
- Algemeen letterkundig lexicon.  
Zoek op: 'sprookje'  
[https://www.dbnl.org/tekst/dela012alge01\\_01/dela012age01\\_01\\_02748.php](https://www.dbnl.org/tekst/dela012alge01_01/dela012age01_01_02748.php)

### Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - [www.leesmetloes.nl](http://www.leesmetloes.nl) in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

#### Voor het basisonderwijs

- groep 1-8: *Dichter bij de seizoenen* van Bette Westera & Henriette Boerendans
- groep 6-7: *De lijst van Violet Sopjes* van David Vlietstra & Yoko Heiligers
- groep 7-8: *Vandaag komen we niet meer thuis* van Enne Koens & Maartje Kuijper

#### Voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-3: *Oever* van Ludwig Volbeda
- klas 1-6: *Ommouw me* van Ted van Lieshout
- klas 4-6: *De vrouw en zijn hoofd* van Benny Lindelauf & Ingrid Godon

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.

